Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

13 päivänä maaliskuuta 2025 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 93/13/ETY – Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – 4 artiklan 2 kohta, 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta – Direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan i, j ja m alakohta – Kulutusluottosopimukset – Ehto, jossa velvoitetaan kuluttaja tekemään takaussopimus – Luotonantajan valitsema takaaja – Sopimuksen pääkohdetta koskevien ehtojen pois sulkeminen – Luottosopimuksen liitännäissopimus – Kansallisen tuomioistuimen toimivalta – Maksamismääräysmenettely – Direktiivi 2005/29/EY – Sopimattomat kaupalliset menettelyt – 5 ja 8 artikla – Liite I – Direktiivi 2008/48/EÝ – 3 artiklan g, i ja n alakohta, 10 artiklan 2 kohta, 15 artiklan 2 kohta ja 23 artikla – Liitännäinen luottosopimus – Käsite – Kuluttajalle aiheutuvat luoton kokonaiskustannukset – Todellinen vuosikorko – Merkityksellisiä kuluja koskevan maininnan puuttuminen – Seuraamus

Asiassa C-337/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Sofiyski rayonen sad (Sofian piirituomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 29.5.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.5.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

APS Beta Bulgaria EOOD ja

Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Gratsias, neljännen jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis sekä tuomari ja Z. Csehi (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD, edustajinaan E. A. Damyanova, advokat, ja Y. B. Yanakiev,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

– Tšekin hallitus, asiamiehinään L. Březinová, M. Smolek ja J. Vláčil,

– Euroopan komissio, asiamiehinään P. Ondrůšek, E. Rousseva, N. Ruiz García, H. Tserepa-Lacombe ja P. Vanden Heede,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2024 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 4 artiklan 1 ja 2 kohdan, 5 artiklan, 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan sekä direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan b, c, i, j ja m alakohdan, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (EUVL 2005, L 149, s. 22) 8 artiklan, kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66) 3 artiklan g alakohdan, 10 artiklan 2 kohdan g alakohdan, 15 artiklan 2 kohdan ja 23 artiklan toisen virkkeen sekä vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 25.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY (Solvenssi II) (EUVL 2009, L 335, s. 1) 2 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty menettelyissä, joissa on kyse APS Beta Bulgaria EOOD:n ja Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD:n hyväksi annettavista kulutusluottosopimuksiin ja takaussopimuksiin perustuvia rahavelkoja koskevista maksamismääräyksistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 93/13

3 Direktiivin 93/13 1 artiklan 1 kohdan mukaan sen ”tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä”.

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklan b alakohdan mukaan siinä tarkoitetaan ”kuluttajalla jokaista luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa”.

5 Direktiivin 93/13 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

– –

3. Liitteessä on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina.”

6 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.

2. Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä eikä hinnan tai korvauksen asianmukaisuutta suhteessa vastineena toimitettaviin palveluihin tai tavaroihin, jos nämä ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.”

7 Kyseisen direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos on kyse sopimuksesta, jonka kaikki tai tietyt kuluttajalle esitetyt ehdot on laadittu kirjallisesti, ehdot on aina laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos ehdon merkityksestä syntyy epäilystä, kuluttajalle suotuisin tulkinta on etusijalla. Tätä tulkintasääntöä ei sovelleta 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelyjen yhteydessä.”

8 Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

9 Kyseisen direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

3. Kansallista lainsäädäntöä noudattaen 2 kohdassa tarkoitetut oikeudelliset keinot voidaan kohdistaa erikseen tai yhteisesti useisiin saman alan elinkeinonharjoittajiin tai näiden

järjestöihin, jotka käyttävät samoja yleisiä sopimusehtoja tai samanlaisia ehtoja tai suosittavat niiden käyttöä.”

10 Kyseisen direktiivin liitteessä, jonka otsikko on ”Ehdot, joita tarkoitetaan 3 artiklan 3 kohdassa”, 1 kohdassa todetaan seuraava:

”Ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on:

– –

b) kuluttajan laillisten oikeuksien poissulkeminen tai niiden rajoittaminen sopimattomasti elinkeinonharjoittajan tai toisen osapuolen suhteen siinä tapauksessa, että elinkeinonharjoittaja jättää kokonaan tai osittain täyttämättä sopimuksesta johtuvia velvollisuuksiaan tai täyttää ne puutteellisesti, mukaan lukien mahdollisuus hyvittää kuluttajan elinkeinonharjoittajalle oleva velka saatavalla, joka kuluttajalla saattaa olla elinkeinonharjoittajalta;

c) sopimuksen tekeminen kuluttajaa sitovaksi, jos elinkeinonharjoittajan sopimussuoritusta koskee edellytys, jonka toteuttaminen riippuu yksinomaan tämän omasta tahdosta;

– –

i) kuluttajan sitominen peruuttamattomasti ehtoihin, joihin hänellä ei ollut mitään tosiasiallista mahdollisuutta tutustua ennen sopimuksen tekemistä;

j) elinkeinonharjoittajan valtuuttaminen muuttamaan sopimusehtoja yksipuolisesti ilman pätevää sopimuksessa mainittua syytä;

– –

m) oikeuden antaminen elinkeinonharjoittajalle määrittää, ovatko toimitetut tavarat tai palvelut sopimuksen ehtojen mukaisia, tai yksinoikeus tulkita mitä tahansa sopimuksen ehtoa;

– –”

Direktiivi 2005/29

11 Direktiivin 2005/29 5 artiklan, jonka otsikko on ”Sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltäminen”, 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Liitteessä I on luettelo niistä kaupallisista menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Samaa luetteloa on sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa ja sitä voidaan muuttaa ainoastaan muuttamalla tätä direktiiviä.”

12 Kyseisen direktiivin 8 artiklassa, jonka otsikkona on ”Aggressiiviset kaupalliset menettelyt”, säädetään seuraavaa:

”Kaupallista menettelyä pidetään aggressiivisena, jos se asiayhteydessä, kun otetaan huomioon kaikki seikat ja olosuhteet, häirinnän, pakottamisen, fyysinen voimankäyttö mukaan luettuna, tai sopimattoman vaikuttamisen keinoin merkittävästi heikentää tai on omiaan merkittävästi

heikentämään keskivertokuluttajan valinnanvapautta tai käyttäytymistä suhteessa tuotteeseen ja näin saa tai todennäköisesti saa hänet tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt.”

Direktiivi 2008/48

13 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden olisi edelleen voitava vapaasti pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä, joilla luotonantajaa kielletään vaatimasta kuluttajaa luottosopimuksen yhteydessä avaamaan pankkitili tai tekemään jotakin muuta lisäpalvelua koskeva sopimus taikka maksamaan tällaisista pankkitileistä tai muista lisäpalveluista johtuvat kulut tai maksut. Jäsenvaltioissa, joissa tällaiset yhdistetyt tarjoukset ovat sallittuja, kuluttajille olisi tiedotettava ennen luottosopimuksen tekemistä kaikista lisäpalveluista, jotka ovat pakollisia luoton saamiseksi joko yleensä tai markkinoiduin ehdoin. Näiden lisäpalvelujen kustannukset olisi sisällytettävä luoton kokonaiskustannuksiin tai, jos tällaisten kustannusten määrää ei voida määrittää ennakkoon, kuluttajien olisi ennen sopimuksen tekemistä saatava riittävät tiedot kustannusten olemassaolosta. Luotonantajan on oletettava tuntevan kuluttajalle joko itse tai kolmannen osapuolen puolesta [tarjoamiensa] lisäpalvelujen kustannukset, jollei niiden hinta määräydy kuluttajan erityisominaisuuksien tai -tilanteen perusteella.”

14 Direktiivin 2008/48 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

g) ’kuluttajalle aiheutuvilla luoton kokonaiskustannuksilla’ kaikkia kustannuksia, mukaan luettuina korko, palkkiot, verot ja muunlaiset maksut, jotka kuluttajan on maksettava luottosopimuksen yhteydessä ja jotka ovat luotonantajan tiedossa, notaarikuluja lukuun ottamatta; näihin kustannuksiin kuuluvat myös luottosopimukseen liittyvien lisäpalveluiden kustannukset, erityisesti vakuutusmaksut, jos palvelusopimuksen tekeminen on pakollista luoton saamiseksi joko yleensä tai markkinoiduin ehdoin,

– –

i) ’todellisella vuosikorolla’ kuluttajalle aiheutuvia luoton kokonaiskustannuksia ilmaistuna luoton kokonaismäärälle laskettuna vuosikorkona, johon soveltuvissa tapauksissa sisältyy 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut kustannukset;

– –

n) ’liitännäisellä luottosopimuksella’ luottosopimusta, jossa
   i) kyseinen luotto käytetään yksinomaan tietyn tavaran toimittamista tai tietyn palvelun suorittamista koskevan sopimuksen rahoittamiseen, ja
   ii) nämä kaksi sopimusta muodostavat objektiivisesti katsottuna kaupallisen kokonaisuuden; kaupallisen kokonaisuuden katsotaan olevan olemassa, kun tavaroiden toimittaja tai palveluiden suorittaja rahoittaa itse kuluttajalle myönnettävän luoton tai – kolmannen osapuolen rahoittaessa luoton – kun luotonantaja hyödyntää tavaroiden toimittajan tai

palveluiden suorittajan palveluita luottosopimuksen tekemisen tai valmistelun yhteydessä taikka tietyt tavarat tai tietyn palvelun suorittaminen on nimenomaisesti yksilöity luottosopimuksessa.”

15 Mainitun direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti:

– –

g) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä; kaikki mainitun koron laskemiseen käytetyt oletukset on mainittava;

– –”

16 Direktiivin 15 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos liitännäisen luottosopimuksen tarkoittamia tavaroita tai palveluita ei toimiteta tai suoriteta taikka jos ne toimitetaan tai suoritetaan vain osittain tai ne eivät ole niitä koskevan sopimuksen mukaisia, kuluttajalla on oikeus vaatia oikeuksiensa täyttämistä luotonantajalta, mikäli kuluttaja on vaatinut oikeuksiensa täyttämistä tavaroiden toimittajalta tai palvelun suorittajalta mutta ei ole saanut hänelle lain taikka tavaroiden toimitusta tai palvelujen suorittamista koskevan sopimuksen mukaisesti kuuluvaa suoritusta tavaroiden toimittajalta tai palveluiden suorittajalta. Jäsenvaltioiden on määriteltävä, missä laajuudessa ja millä edellytyksillä näitä oikeuskeinoja voidaan käyttää.”

17 Saman direktiivin 22 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuluttajat eivät voi sitovasti luopua heille tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavien tai tätä direktiiviä vastaavien kansallisten säännösten nojalla kuuluvista oikeuksista.

3. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että niiden tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi antamia säännöksiä ei voida kiertää siten, että sopimukselle annetaan erityinen muoto, erityisesti yhdistämällä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia luoton nostoja tai luottosopimuksia luottosopimuksiin, joiden luonne tai tarkoitus tekisi mahdolliseksi välttää tämän direktiivin soveltaminen.”

18 Direktiivin 2008/48 23 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.”

Bulgarian oikeus

ZZD

19 Velvoitteista ja sopimuksista annetun lain (zakon za zadalzheniyata i dogovorite; DV nro 275, 22.11.1950), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa (jäljempänä ZZD), 138 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Takaussopimuksella takaaja sitoutuu toisen henkilön velkojaa kohtaan vastaamaan kyseisen henkilön velvoitteen täyttämisestä. Sopimus on tehtävä kirjallisesti.

Takaus voi olla olemassa vain todellisen velvoitteen osalta. Kyseessä voi olla myös tuleva tai mahdollinen sitoumus. ”

20 ZZD:n 147 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Takaaja on vastuussa velasta päävelvoitteen eräännyttyäkin, jos velkoja on nostanut kanteen velallista vastaan kuuden kuukauden kuluessa. Tätä säännöstä sovelletaan myös siinä tapauksessa, että takaaja on nimenomaisesti rajoittanut takauksensa voimassaolon päävelvoitteen määräajan pituiseksi.

Velkojan velalliselle myöntämän maksuajan pidentäminen ei vaikuta takaajaan, jos tämä ei ole suostunut siihen.”

Kulutusluottolaki

21 Kulutusluottolain (Zakon za potrebitelskia kredit; DV nro 18, 5.3.2010), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa, 19 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”(3) Todellisen vuosikoron laskennassa ei oteta huomioon kustannuksia,

[1.] jotka aiheutuvat kuluttajalle, jos hän ei noudata kulutusluottosopimuksen mukaisia velvoitteitaan

[2.] jotka kuluttajan on tavaroiden tai palveluiden hankkimisen yhteydessä hankintahinnan lisäksi suoritettava siitä riippumatta, maksetaanko hankinta käteisellä vai luotolla

[3.] kulutusluottosopimukseen liittyvän tilin ylläpitämisen osalta kustannuksia, jotka aiheutuvat sellaisen maksuvälineen käytöstä, jolla voidaan suorittaa luoton käyttöön tai takaisinmaksuun liittyviä maksuja, sekä muita maksujen suorittamiseen liittyviä kustannuksia, jos kyseisen tilin avaaminen ei ole pakollista ja tilistä aiheutuvat kustannukset on ilmoitettu selkeästi ja erikseen luottosopimuksessa tai muussa kuluttajan kanssa tehdyssä sopimuksessa.

(4) Todellinen vuosikorko ei saa olla yli viisi kertaa suurempi kuin Bulgarian tasavallan ministerineuvoston päätöksellä [Bulgarian levinä (BGN)] tai ulkomaan valuuttana määritetty lakisääteinen viivästyskorko.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen Sofiyski rayonen sadin (Sofian piirituomioistuin, Bulgaria) käsiteltäväksi on saatettu useita hakemuksia, jotta pääasioiden hakijoiden hyväksi annettaisiin kulutusluottosopimuksiin ja takaussopimuksiin perustuvia rahamääräisiä velkoja koskevia maksamismääräyksiä.

23 Nämä kulutusluottosopimukset tehtiin kahden Bulgarian oikeuden mukaan perustetun rahoituslaitoksen ja eräiden luonnollisten henkilöiden välillä 300–1700 levin eli noin 150–870 euron suuruisista summista, jotka oli maksettava takaisin erinä 3–18 kuukauden kuluessa, ja näissä sopimuksissa määrättiin 39,99–50 prosentin välillä vaihtelevan todellisen vuosikoron soveltamisesta.

24 Näin tehtyjen sopimusten mukaan luotonottajien oli luoton tai varojen vapauttamisen nopeuttamiseksi asetettava vakuus, joka saattoi muodostua eri tavoin, joista yksi oli takaussopimuksen tekeminen tähän toimintaan erikoistuneen, luotonantajan valitseman tai valtuuttaman yrityksen kanssa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kaikki kyseessä olevat luotonottajat tekivät samana päivänä kuin luottosopimukset tehtiin takaussopimukset, joissa määrättiin ammattimaisille takaajille eli takaajayhtiöille maksettavasta vastikkeesta, joka maksettiin lainan maksuerien lisäksi. Tällaisen takauksen kustannukset, jotka olivat yli 75 prosenttia luottosopimusten perusteella takaisin maksettavasta kokonaismäärästä, eivät sisältyneet todelliseen vuosikorkoon.

25 Koska luotonottajat eivät olleet täyttäneet velvoitteitaan, kyseiset ammattitakaajat, joille luotonantajan oikeudet olivat siirtyneet, maksoivat luottolaitoksille luottosopimusten perusteella erääntyneet summat. Kyseiset takausyhtiöt luovuttivat sitten saatavansa, mukaan lukien takaussopimusten perusteella velallisten maksettaviksi erääntyvät vastikkeet, pääasioiden hakijoille, jotka ovat lähinnä velkojen perintäyhtiöitä.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että lukuun ottamatta yhtä sen käsiteltäväksi saatetuista asioista ammattimaisten takaajien suorittamat maksut on suoritettu ZZD:n 147 §:ssä säädetyn kuuden kuukauden määräajan päättymisen jälkeen eikä päävelkojia vastaan ole vedottu niiden laiminlyöntiin velallisia kohtaan kyseisenä ajanjaksona. Se toteaa tältä osin, että tietyt kansalliset tuomioistuimet tulkitsevat tätä säännöstä siten, että tähän toimimatta jättämiseen liittyvään takaajan velvoitteen lakkaamiseen voi vedota vain takaaja itse ja että ellei se tee näin, sillä on oikeus nostaa takautumiskanne laiminlyöntiin syyllistynyttä velallista vastaan.

27 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii ensinnäkin sopimusehtojen kohtuuttomuuden arvioimiseksi direktiivin 93/13 nojalla, onko luotto- ja takaussopimuksia tulkittava siten, että ne kuuluvat yhteen ainoaan sopimussuhteeseen, jonka tarkoituksena on kiertää kulutusluottolain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasioissa, 19 §:ää, jossa säädetään kulutusluottosopimuksen todellisen vuosikoron enimmäismäärästä. Se toteaa tältä osin, että seitsemässä sen käsiteltäväksi saatetuista kahdeksasta asiasta takauksen on antanut luotonantajan tytäryhtiö. Se täsmentää lisäksi, että takaajan vastike, joka on maksettava lainan erääntymispäivinä, on kaikissa tapauksissa vahvistettu yli 75 prosentiksi luoton kokonaismäärästä. Se lisää, että tätä vastiketta ei otettu huomioon luottosopimuksen todellista vuosikorkoa laskettaessa.

28 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voidaanko sitä, että luotonantaja valitsee luotonottajaa sitovasti takaajan, pitää direktiivissä 2005/29 tarkoitettuna sopimattomana kaupallisena menettelynä, ja jos näin ei ole, onko sillä mahdollisuus todeta sopimusehto kohtuuttomaksi menettelyssä, joka ei ole kontradiktorinen, pelkästään sillä perusteella, että sillä on tätä koskevia vakavia epäilyjä.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää kolmanneksi kysymyksen ZZD:n 147 §:ää koskevan kansallisen oikeuskäytännön yhteensoveltuvuudesta direktiivin 2008/48 15 artiklan 2 kohdan kanssa, jos sitä voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa, ja direktiivin 93/13 5 ja 7 artiklan kanssa.

30 Neljänneksi se pohtii, onko takauksesta, joka on luottosopimuksen ehdon mukaan pakollinen, maksettava vastike otettava huomioon määritettäessä todellista vuosikorkoa ja onko sen virheellinen ilmoittaminen rinnastettava siihen, ettei sitä mainita luottosopimuksessa.

31 Viidenneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voidaanko kyseessä olevat takaussopimukset luokitella direktiivissä 2009/138 tarkoitetuiksi vakuutussopimuksiksi, ja jos näin on, onko mahdollinen toimilupa takauksen antamiseksi tarpeen kyseisen direktiivin 14 artiklan mukaisesti.

32 Tässä tilanteessa Sofiyski rayonen sad on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 93/13] 4 artiklan 2 kohtaa ja 6 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että jos luottosopimuksessa määrätään kuluttajan velvollisuudesta tehdä takaussopimus velkojan nimeämän takaajan kanssa, takaussopimuksen sisältö ei ole tämän kolmannen osapuolen kanssa tehdyn sopimuksen ’pääkohde’ vaan osa luottosopimuksen sisältöä? Onko siinä yhteydessä merkitystä sillä, ovatko velkoja ja takaaja toisiinsa sidoksissa olevia henkilöitä?

2) Onko [direktiivin 93/13] liitteessä olevan 1 kohdan i alakohtaa tulkittava siten, että jos kuluttaja on jo tehdyn luottosopimuksen yhteydessä sitoutunut asettamaan takauksen – jolloin yksi mahdollisuuksista on velkojan nimeämän henkilön valitseminen –, on katsottava, että myöhemmin luottosopimuksen tekemispäivänä tehtyyn takaussopimukseen perustuvan kuluttajan velvoitteen sisältö ei ole selvä, koska kuluttajalla ei ollut mahdollisuutta itse valita tai ehdottaa velkojan tulevaksi takaajaksi nimeämää henkilöä?

3) Jos edelliseen kysymykseen vastataan, että takaussopimuksen kohde on selvä: onko [direktiivin 93/13] liitteessä olevan 1 kohdan i, j ja m alakohtaa tulkittava siten, että jos kuluttaja on jo tehdyn luottosopimuksen yhteydessä sitoutunut asettamaan takauksen – jolloin yksi mahdollisuuksista on velkojan nimeämän henkilön valitseminen –, kuluttajan luottosopimukseen perustuvan velvoitteen sisältöä ei voida pitää selvänä ja tämä voi johtaa luottosopimuksen tai sen yksittäisen ehdon pätemättömyyteen?

4) Onko [direktiivin 93/13] 4 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä [direktiivin 2005/29] 8 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jos henkilö, joka myöntää luoton, edellyttää, että kuluttaja tekee luotonantajan nimeämän henkilön kanssa sopimuksen, jolla taataan tämän saatava kuluttajalta, kyseessä on aina kuluttajan heikomman aseman hyväksikäyttö ja siten aggressiivinen kaupallinen menettely?

5) Mikäli neljänteen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko [direktiivin 93/13] 4 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklaa, luettuina yhdessä [direktiivin 2005/29] 8 artiklan kanssa, tulkittava siten, että maksamismääräysmenettelyn kaltaisessa yksipuolisessa menettelyssä, jossa kuluttaja ei ole osapuolena, tuomioistuin voi perustella epävarmuutta siitä, onko sopimusehto kohtuuton, jo pelkästään sillä, että se epäilee, että kuluttaja on hyväksynyt ehdon sopimattoman kaupallisen menettelyn perusteella, vai onko viimeksi mainittu todettava varmuudella?

6) Onko [direktiivin 2008/48] 15 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että tätä säännöstä on sovellettava tapauksissa, joissa luottosopimukseen liittyy lisäpalvelu eli se, että kolmas osapuoli antaa takauksen vastiketta vastaan, ja kuluttajalle tarjoutuu mahdollisuus vedota oikeuksiinsa paitsi sillä perusteella, että takaaja on menetellyt velvoitteidensa vastaisesti kuten suorittanut maksun lakisääteisen määräajan päätyttyä, myös esittämällä prosessuaalisia väitteitä, jotka sulkevat pois velvoitteen takaajaan nähden?

7) Sallitaanko [direktiivin 2008/48] 15 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä tehokkuusperiaatteen kanssa, tai – jos oletetaan, että luottosopimus ja takaussopimus ovat toisiinsa sidoksissa olevia liiketoimia – [direktiivin 93/13] 5 ja 7 artiklassa, luettuina yhdessä tämän direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan b ja c alakohdan kanssa, kansallinen oikeuskäytäntö, jonka mukaan kulutusluottosopimukseen liittyvän sopimuksen takaaja, joka on saanut kuluttajalta vastikkeen luottosopimuksen takaamisesta ja maksanut päävelkojalle sopimusehdon perusteella, vaikka ZZD:n 147 §:n mukainen määräaika on päättynyt – mikä on oikeuskäytännön mukaan saanut takauksen lakkaamaan kokonaan –, voi tästä huolimatta vedota siihen, että se on saanut sijaantulijana alkuperäisen velkojan oikeudet, vedota lain soveltamista koskevan oikeuskäytännön ristiriitaisuuteen ja vaatia maksua päävelalliselta?

8) Onko [direktiivin 2008/48] 3 artiklan g alakohtaa, luettuna yhdessä [direktiivin 93/13] 5 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jos luottosopimuksessa on vahvistettu velvollisuus tehdä siihen liittyvä takaussopimus, joka johtaa luottositoumuksen kokonaissumman nousuun, luoton todellista vuosikorkoa laskettaessa on otettava huomioon myös takauksesta suoritettavasta vastikkeesta aiheutuva erien korotus? Onko siinä yhteydessä merkitystä sillä, kuka on valinnut takaajan ja onko tämä päävelkojaan sidoksissa oleva henkilö?

9) Onko [direktiivin 2008/48] 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa tulkittava siten, että todellisen vuosikoron ilmoittamista virheellisesti elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan luotonottajana tekemässä luottosopimuksessa on pidettävä laiminlyöntinä ilmoittaa todellinen vuosikorko luottosopimuksessa ja kansallisen tuomioistuimen on sovellettava kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä oikeudellisia seurauksia, jotka koskevat kulutusluottosopimuksen todellisen vuosikoron ilmoittamisen laiminlyöntiä? Onko katsottava, että nämä seuraukset sitovat suhteessa kuluttajaan pakottavasti myös takaajaa, joka on suorittanut maksun?

10) Onko [direktiivin 2008/48] 23 artiklan toista virkettä tulkittava siten, että kansallisessa lainsäädännössä säädettyä seuraamusta, joka on kulutusluottosopimuksen pätemättömyys ja jonka mukaan ainoastaan lainaksi annetun pääoman määrä on maksettava takaisin, on pidettävä oikeasuhteisena, jos todellista vuosikorkoa ei ole ilmoitettu täsmällisesti kulutusluottosopimuksessa, koska siitä eivät ilmene velkojan valitsemasta ammattimaisesta takaajasta aiheutuvat kustannukset, vaikka todellisen vuosikoron määrä mainitaan luottosopimuksen tekstissä?

11) Onko [direktiivin 2009/138] – – 2 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä tämän direktiivin liitteessä I olevan A osan 14 kohdan kanssa, tulkittava siten, että ammattimainen vastikkeellisen takaustoiminnan harjoittaminen, jonka yhteydessä takauksen antava yhtiö maksaa kaikissa laiminlyöntitapauksissa luoton kokonaismäärän, jonka kuluttaja on ottanut päävelallisena, ja vastike maksetaan kuluttajan laiminlyönnistä riippumatta jokaisen luottoerän yhteydessä, on kyseisessä direktiivissä tarkoitettua ’vakuutustoimintaa’?

12) Jos kysymykseen 11 vastataan myöntävästi: onko [direktiivin 2009/138] 14 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että henkilöä, joka harjoittaa kysymyksessä 11 tarkoitettua toimintaa, koskee velvollisuus hankkia sellaisten kansallisten sääntelyviranomaisten antama hyväksyminen, jotka ovat toimivaltaisia antamaan toimilupia vakuutusyrityksille?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

33 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 18.6.2024, Saksan liittotasavalta (Pakolaisaseman myöntämispäätöksen vaikutus), C-753/22, EU:C:2024:524, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin myös, että ennakkoratkaisupyynnön tavoitteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen saaminen yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä, vaan sillä pyritään vastaamaan tarpeeseen, joka liittyy unionin oikeutta koskevan riidan todelliseen ratkaisemiseen (tuomio 31.5.2018, Confetra ym., C-259/16 ja C-260/16, EU:C:2018:370, 63 kohta).

35 Esitettyjen kysymysten tutkittavaksi ottamista on tarkasteltava edellä todettujen seikkojen valossa.

Kysymykset 1-10

36 Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia riitauttaa kysymysten 1–4 ja 6–10 tutkittavaksi ottamisen ja väittää lähinnä, että ne ovat luonteeltaan hypoteettisia, koska ne koskevat tosiseikkoja, joista ei ole kyse pääasioissa, sellaisina kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ne todennut. Kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kysymyksessä sivuutetaan lisäksi direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa tarkoitettu liitännäisen luottosopimuksen käsite, kun taas kymmenes kysymys on ristiriidassa Bulgarian oikeuden säännösten kanssa, jotka koskevat todellisen vuosikoron mainintaan liittyvän lainvastaisuuden seurauksia.

37 Kun otetaan huomioon pääasioiden taustalla olevat olosuhteet, sellaisina kuin ne ilmenevät ennakkoratkaisupyynnöstä, ei ole ilmeistä, että kysymyksissä 1–4 ja 6–10 pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei olisi mitään yhteyttä pääasioiden menettelyihin tai että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esiin tuomat ongelmat olisivat luonteeltaan hypoteettisia. Lisäksi kysymys siitä, onko ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perustanut kuudennen, seitsemännen ja kahdeksannen kysymyksensä direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa tarkoitetun liitännäisen luottosopimuksen käsitteen virheelliseen tulkintaan, kuuluu näiden kysymysten asiasisällön tutkimiseen, eikä se näin ollen voi kyseenalaistaa niiden tutkittavaksi ottamista. Kuten tämän tuomion 33 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole tutkia, onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tulkinta omasta kansallisesta oikeudestaan perusteltu.

38 Koska kysymykset 1–4 koskevat viidennen kysymyksen tavoin direktiivin 93/13 tulkintaa, on lisäksi muistutettava, että kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvat, kuten sen 1 artiklan 1 kohdasta ilmenee, elinkeinonharjoittajan ja kyseisen direktiivin 2 artiklan b alakohdassa tarkoitetun kuluttajan väliset sopimukset. Vaikka ennakkoratkaisupyynnöstä näyttää ilmenevän, että luonnolliset henkilöt, jotka ovat pääasioissa kyseessä olevien luotto- ja takaussopimusten sopimuspuolia, ovat viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuja kuluttajia, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava, että tämä todella pitää paikkansa.

39 Näin ollen on katsottava, että kysymykset 1–10 voidaan ottaa tutkittavaksi.

Yhdestoista ja kahdestoista kysymys

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee yhdennellätoista kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2009/138 2 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä I olevan A osan 14 kohdan kanssa, tulkittava siten, että sellaisen ammattimaisen vastikkeellisen takaustoiminnan harjoittaminen, jonka puitteissa yhtäältä takausyhtiö maksaa luotonantajalle takaisin kaikissa luotonottajan maksukyvyttömyystapauksissa kaikki luotonottajan ottaman luoton perusteella maksettaviksi erääntyneet summat, ja jonka puitteissa toisaalta vastike on maksettava jokaisena luoton maksuerän erääntymispäivänä tällaisesta laiminlyönnistä riippumatta, on mainitussa direktiivissä tarkoitettua ”vakuutustoimintaa”. Jos vastaus on myöntävä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdennellatoista kysymyksellään, onko direktiivin 2009/138 14 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että tätä toimintaa harjoittavalla henkilöllä on velvollisuus hankkia toimilupa kansallisilta viranomaisilta, jotka vastaavat vakuutuksenantajien toimilupien myöntämisestä.

41 On muistutettava, että pääasioissa on kyse hakemuksista, jotka koskevat maksamismääräysten antamista luotonottajien sopimien ja takaajayhtiöiden, jotka ovat siirtäneet saatavansa pääasioiden hakijoille, vastattavaksi ottamien rahavelkojen osalta, ja että näissä asioissa nousee esiin kysymys tiettyjen sopimusehtojen mahdollisesta kohtuuttomuudesta tai harhaanjohtavuudesta sekä tällaisen luonnehdinnan mahdollisista seurauksista.

42 Ei ole tarpeen tarkastella, sovelletaanko direktiiviä 2009/138 pääasioiden menettelyissä, vaan riittää, kun todetaan, että kyseisessä direktiivissä ei säädetä siviilioikeudellisista seuraamuksista sellaisten vakuutussopimusten osalta, jotka on tehty vakuutusyritysten ennakollista toimilupaa koskevien säännösten vastaisesti.

43 Kun otetaan huomioon pääasioiden tavoite, yhdestoista ja kahdestoista kysymys ovat joka tapauksessa luonteeltaan hypoteettisia.

44 Näissä olosuhteissa on tämän tuomion 34 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö huomioon ottaen todettava, että yhdestoista ja kahdestoista kysymys on jätettävä tutkimatta.

Asiakysymys

Ensimmäinen kysymys

45 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 20.6.2024, Greislzel, C-35/23, EU:C:2024:532, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Nyt käsiteltävässä asiassa on otettava huomioon ensimmäisen kysymyksen asiayhteys, sellaisena kuin se ilmenee tämän tuomion 27 kohdassa tiivistetysti esitetyistä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selityksistä. Lisäksi siltä osin kuin tämä kysymys koskee mahdollisuutta arvioida takaussopimuksen ehtojen kohtuuttomuutta, direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdalla, joka koskee sopimusehdon kohtuuttomuuden toteamisen seurauksia, ei ole merkitystä tähän kysymykseen annettavan vastauksen kannalta.

47 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä takaussopimuksen sellaisten ehtojen kohtuuttomuuden arvioinnille, joissa määritetään takaajan ja päävelallisen velvoitteet tilanteessa, jossa viimeksi mainittu on tehnyt takaussopimuksen samanaikaisesti luottosopimuksen tekemisen kanssa noudattaakseen luottosopimuksen mukaista velvoitetta, jossa takaaja on luotonantajan tytäryhtiö tai luotonantajan valitsema henkilö ja jossa takauskustannukset erääntyvät maksettaviksi samaan aikaan kuin lainan maksuerät.

48 Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan mukaan sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä eikä hinnan tai korvauksen asianmukaisuutta suhteessa vastineena toimitettaviin palveluihin tai tavaroihin, jos nämä ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen säännöksen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys ja kyseisellä säännöstöllä tavoiteltu päämäärä (tuomio 30.4.2014, Kásler ja Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, 37 kohta).

50 Tämä koskee siten direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja ilmaisuja, koska kyseinen säännös ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen säännöksen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi.

51 Kun kyse on direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun sopimuksen pääkohteen käsitteen piiriin kuuluvasta sopimusehtojen ryhmästä, unionin tuomioistuin on jo todennut, että näiden sopimusehtojen on ymmärrettävä olevan niitä, joilla vahvistetaan sopimuksen olennaiset suoritukset ja jotka sellaisenaan määrittävät sopimusta. Sitä vastoin sellaiset sopimusehdot, jotka ovat luonteeltaan liitännäisiä sopimussuhteen keskeisen sisällön määrittäviin sopimusehtoihin nähden, eivät kuulu kyseisessä säännöksessä tarkoitetun sopimuksen pääkohteen käsitteen alaan (tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 35 ja 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että sen määrittämiseksi, kuuluuko ehto sen sopimuksen, jonka osa se on, pääkohteeseen, on lähtökohtaisesti otettava huomioon kyseisen sopimuksen olennaiset suoritukset. Sillä, että kuluttaja on tehnyt mainitun sopimuksen täyttääkseen muussa sopimuksessa, jonka hän on tehnyt samanaikaisesti, asetetun velvoitteen, ei ole tältä osin merkitystä.

53 On kuitenkin otettava huomioon se, että direktiivillä 93/13 toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumiseen elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön (tuomio 3.6.2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, 27 kohta).

54 Tämän heikomman aseman vuoksi direktiivillä 93/13 asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus säätää järjestelmästä, jolla voidaan varmistaa, että kaikki sellaiset sopimusehdot, joista ei ole erikseen neuvoteltu, voidaan tutkia niiden kohtuuttomuuden arvioimiseksi. Tältä osin kansallisen tuomioistuimen tehtävä on arvioida direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa ja 5 artiklassa säädettyjen edellytysten perusteella, täyttääkö tällainen sopimusehto direktiivissä asetetut lojaliteettiperiaatteen sekä tasapainon ja avoimuuden vaatimukset, kun otetaan huomioon käsiteltävän asian olosuhteet (tuomio 30.4.2014, Kásler ja Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, 40 kohta).

55 Tämän mekanismin tehokkuus vaarantuisi, jos elinkeinonharjoittaja voisi vapautua sellaisten ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden arvioinnista, jotka eivät kuulu hänen kuluttajan kanssa tekemänsä sopimuksen pääkohteeseen, sisällyttämällä nämä ehdot erilliseen liitännäissopimukseen, jonka pääkohteen ne muodostavat ja jonka kuluttaja tekee kyseisen elinkeinonharjoittajan pyynnöstä elinkeinonharjoittajan tytäryhtiön tai mainitun elinkeinonharjoittajan valitseman henkilön kanssa.

56 Tällaisessa tilanteessa näitä kahta sopimusta on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena ja näin ollen on arvioitava erillisessä sopimuksessa olevien ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta siltä osin kuin ne eivät kuulu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimussuhteen pääkohteeseen.

57 Tätä toteamusta tukee yhtäältä direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohta, jonka mukaan sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sellaisen toisen sopimuksen ehtoihin, josta se on riippuvainen. Toisaalta näin on myös siksi, että kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava suppeasti, koska siinä säädetään poikkeuksesta siitä kohtuuttomien sopimusehtojen sisällöllisestä valvontajärjestelmästä, josta on säädetty kyseisellä direktiivillä toteutetun kuluttajien suojajärjestelmän yhteydessä (tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Näin ollen silloin, kun – kuten pääasioissa – kuluttaja on tehnyt samanaikaisesti luottosopimuksen kanssa takaussopimuksen luotonantajan tytäryhtiön tai tämän valitseman henkilön kanssa, ja kyseisen takaussopimuksen tekeminen on edellytys joko luoton saamiselle tai lainattujen varojen nopeammalle vapauttamiselle ja takauskustannukset on maksettava samaan aikaan kuin lainan maksuerät, se, että takaajan ja päävelallisen velvoitteet sisältyvät luottosopimuksesta erilliseen takaussopimukseen, ei voi johtaa siihen, että takaussopimuksen ehdot kuuluisivat direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan, sillä muuten suoja, joka elinkeinonharjoittajaan nähden heikommassa asemassa olevan kuluttajan on saatava, menettäisi merkityksensä.

59 Edellä todettujen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä takaussopimuksen sellaisten ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden arvioinnille, joissa määritetään takaajan ja päävelallisen velvollisuudet tilanteessa, jossa viimeksi mainittu on tehnyt kyseisen sopimuksen samanaikaisesti luottosopimuksen kanssa noudattaakseen luottosopimuksen mukaista velvoitetta, jossa takaaja on luotonantajan tytäryhtiö tai luotonantajan valitsema henkilö ja jossa takauskustannukset on maksettava samaan aikaan kuin lainan maksuerät.

Toinen ja kolmas kysymys

60 Toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan i, j ja m alakohtaa tulkittava siten, että ehto, jolla kuluttaja sitoutuu luottosopimuksen yhteydessä tekemään takaussopimuksen luotonantajan valitseman takaajan kanssa tietämättä luottosopimuksen tekohetkellä takaajan henkilöllisyyttä ja kyseisen takaussopimuksen ehtojen sisältöä, kuuluu jonkin näistä säännöksistä soveltamisalaan.

61 Kuten direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, direktiivin liitteessä on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina. Kuten kyseisessä liitteessä olevan 1 kohdan i, j ja m alakohdasta ilmenee, niihin kuuluvat muun muassa ehdot, joiden vaikutuksesta ensinnäkin todetaan kuluttajan sitominen peruuttamattomasti ehtoihin, joihin hänellä ei ollut mitään tosiasiallista mahdollisuutta tutustua ennen sopimuksen tekemistä, toiseksi valtuutetaan elinkeinonharjoittaja muuttamaan sopimusehtoja yksipuolisesti ilman pätevää sopimuksessa mainittua syytä ja kolmanneksi annetaan elinkeinonharjoittajalle oikeus määrittää, ovatko toimitetut tavarat tai palvelut sopimuksen ehtojen mukaisia, tai yksinoikeus tulkita mitä tahansa sopimuksen ehtoa.

62 On kuitenkin todettava, että ehto, jolla kuluttaja sitoutuu luottosopimuksen yhteydessä tekemään takaussopimuksen luotonantajan valitseman takaajan kanssa tietämättä luottosopimuksen tekohetkellä takaajan henkilöllisyyttä ja kyseisen takaussopimuksen ehtojen sisältöä, ei vastaa mitään direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan i, j tai m alakohdassa tarkoitetuista tilanteista. Erityisesti kyseisen liitteen 1 kohdan i alakohdan osalta on todettava, että pelkkä kuluttajan luottosopimusta tehtäessä antama sitoumus tehdä takaussopimus luotonantajan valitseman takaajan kanssa ei merkitse sitä, että kuluttaja sidotaan takaussopimuksen ehtoihin, joihin kuluttaja ei ole voinut tutustua, koska kuluttajan on tämän sitoumuksen täyttämiseksi tehtävä takaussopimus myöhemmin.

63 Tämän täsmennyksen jälkeen on muistutettava, että direktiivin 93/13 liitteessä oleva luettelo ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina, on vain ohjeellinen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen tutkittava, aiheuttaako luottosopimuksen ehto, jossa kuluttaja

sitoutuu tekemään takaussopimuksen luotonantajan valitseman takaajan kanssa tietämättä sitoumuksen antaessaan takaajan henkilöllisyyttä ja takaussopimuksen ehtojen sisältöä, kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla lojaliteettiperiaatteen vastaisesti kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille. Jos tähän vastataan myöntävästi, kyseistä ehtoa olisi pidettävä kohtuuttomana ja olisi tehtävä tästä luonnehdinnasta johtuvat päätelmät kyseisen ehdon pätevyydestä ja tarvittaessa sen sopimuksen pätevyydestä, jonka osa se on.

64 Edellä todettujen seikkojen perusteella toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan i, j ja m alakohtaa on tulkittava siten, että ehto, jolla kuluttaja sitoutuu luottosopimuksen yhteydessä tekemään takaussopimuksen luotonantajan valitseman takaajan kanssa tietämättä luottosopimuksen tekohetkellä takaajan henkilöllisyyttä ja kyseisen takaussopimuksen ehtojen sisältöä, ei kuulu näiden säännösten soveltamisalaan.

Neljäs kysymys

65 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, neljäs kysymys on yhtäältä esitetty sen oikeuskäytännön perusteella, jonka mukaan on niin, että vaikka sopimattoman kaupallisen menettelyn toteaminen ei riitä automaattisesti ja yksin osoittamaan sopimusehdon kohtuuttomuutta, se on yksi niistä seikoista, joihin toimivaltainen tuomioistuin voi nojautua arvioidessaan sopimuksen ehtojen kohtuuttomuutta; tässä arvioinnissa on direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohdan mukaan otettava huomioon kaikki yksittäistapausta koskevat seikat (tuomio 19.9.2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Toisaalta sen sanamuodosta ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii sillä selvittämään, voidaanko sen tarkoittamaa tilannetta edelleen pitää aggressiivisena kaupallisena menettelynä. Näissä olosuhteissa direktiivin 2005/29 5 artiklan 5 kohta ja liite I ovat merkityksellisiä tähän kysymykseen annettavan vastauksen kannalta.

66 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee tällä kysymyksellä lähinnä, onko direktiivin 2005/29 8 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 5 artiklan 5 kohdan ja liitteen I kanssa, tulkittava siten, että se, että luottosopimukseen sisällytetään ehto, jonka mukaan kuluttajan on tehtävä takaussopimus luotonantajan valitseman henkilön kanssa, on kaikissa olosuhteissa aggressiivinen kaupallinen menettely.

67 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin 2005/29 2 luvussa, jonka otsikko on ”Sopimattomat kaupalliset menettelyt”, on kaksi jaksoa eli 1 jakso, joka koskee harhaanjohtavia kaupallisia menettelyjä, ja 2 jakso, joka koskee aggressiivisia kaupallisia menettelyjä.

68 Kyseisen direktiivin 2 lukuun kuuluvan 5 artiklan 1 kohdassa kielletään sopimattomat kaupalliset menettelyt ja sen 2 kohdassa vahvistetaan edellytykset, joiden avulla voidaan ratkaista, onko kaupallinen menettely sopimaton. Mainitun 5 artiklan 4 kohdassa täsmennetään, että sopimattomia ovat erityisesti kaupalliset menettelyt, jotka ovat ”harhaanjohtavia” direktiivin 2005/29 6 ja 7 artiklassa esitetyn mukaisesti tai kyseisen direktiivin 8 ja 9 artiklassa tarkoitetulla tavalla ”aggressiivisia”. Mainitun 5 artiklan 5 kohdassa säädetään lisäksi, että direktiivin 2005/29 liitteessä I on luettelo niistä kaupallisista menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina, ja että samaa luetteloa on sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa ja sitä voidaan muuttaa ainoastaan muuttamalla tätä direktiiviä. Mainitun luettelon 1–23 kohdassa luetellaan kaupalliset menettelyt, joita pidetään kaikissa olosuhteissa harhaanjohtavina, ja sen 24–31 kohdassa kaupalliset menettelyt, joita pidetään kaikissa olosuhteissa aggressiivisina.

69 Direktiivin 2005/29 johdanto-osan 17 perustelukappaleessa täsmennetään tässä yhteydessä, että oikeusvarmuuden lisäämiseksi ainoastaan liitteessä I lueteltuja menettelyjä pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina ilman, että on tehtävä tämän direktiivin 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia (tuomio 14.11.2024, Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, 66 kohta).

70 Koska direktiivin 2005/29 liite I sisältää täydellisen ja tyhjentävän luettelon kaikissa olosuhteissa sopimattomista kaupallisista menettelyistä, pääasioissa kyseessä olevan kaltaisen menettelyn voidaan katsoa olevan tässä direktiivissä tarkoitettu kaikissa olosuhteissa aggressiivinen kaupallinen menettely vain, jos se vastaa jotakin mainitun liitteen 24–31 kohdassa lueteltua tilannetta (ks. vastaavasti tuomio 14.11.2024, Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, 67 kohta).

71 Jo pelkästään kyseisten 24–31 kohdan lukemisen perusteella voidaan todeta, ettei tällaista vastaavuutta ole.

72 Edellä todettujen seikkojen perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2005/29 8 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 5 artiklan 5 kohdan ja liitteen I kanssa, on tulkittava siten, että se, että luottosopimukseen sisällytetään ehto, jonka mukaan kuluttajan on tehtävä takaussopimus luotonantajan valitseman henkilön kanssa, ei ole kaikissa olosuhteissa aggressiivinen kaupallinen menettely.

Viides kysymys

73 Aluksi on todettava, että vaikka viidennen kysymyksen sanamuoto koskee direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklaa, jäsenvaltioiden velvollisuudesta säätää, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajaa, säädetään kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa. Lisäksi on niin, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on viitannut direktiivin 2005/29 8 artiklaan, joka koskee aggressiivisia kaupallisia menettelyjä, viides kysymys koskee yleisemmin kyseisen direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuja sopimattomia kaupallisia menettelyjä, joista aggressiiviset kaupalliset menettelyt ovat vain alaryhmä.

74 Näiden täsmennysten perusteella on katsottava, että viidennellä kysymyksellään, joka on esitetty siltä varalta, että neljänteen kysymykseen vastataan kieltävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyksen antamista koskeva hakemus menettelyssä, johon velallinen, joka on kuluttaja, ei osallistu, voi viran puolesta jättää soveltamatta kyseisen kuluttajan ja asianomaisen elinkeinonharjoittajan välillä tehdyn kulutusluottosopimuksen ehtoa pelkästään sillä perusteella, että on olemassa epäilys siitä, että kuluttaja on voinut hyväksyä kyseisen ehdon direktiivin 2005/29 5 artiklassa tarkoitetun sopimattoman kaupallisen menettelyn seurauksena, vai onko tällaisen menettelyn olemassaolo osoitettava varmuudella.

75 Tältä osin tämän tuomion 65 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kaupallisen menettelyn sopimattomuuden toteaminen on vain yksi niistä seikoista, joihin toimivaltainen tuomioistuin voi perustaa sopimuksen ehtojen kohtuuttomuutta koskevan arviointinsa. Kyseisen tuomioistuimen on lausuttava direktiivin 93/13 3 ja 4 artiklassa vahvistettujen yleisten

arviointiperusteiden soveltamisesta tiettyyn sopimusehtoon, jota on tarkasteltava kaikki yksittäistapauksen seikat huomioon ottamalla (ks. tuomio 15.3.2012, Pereničová ja Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, 44 kohta).

76 Tästä seuraa, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan väliseen sopimukseen sisältyvän ehdon luonnehtimiseksi kohtuuttomaksi ei ole mitenkään tarpeen osoittaa sopimattoman kaupallisen menettelyn olemassaoloa, mutta tätä koskeva epäilys on kuitenkin seikka, joka voidaan ottaa huomioon edellisessä kohdassa tarkoitetussa tarkastelussa. Toimivaltainen tuomioistuin voi kuitenkin jättää soveltamatta tällaisen sopimuksen ehtoa vain, jos se on vakuuttunut siitä, että kyseinen ehto on kohtuuton, eikä pelkkä epäily tältä osin ole riittävä.

77 Tästä on muistutettava, että vaikka kansallinen tuomioistuin jättäessään soveltamatta kohtuutonta ehtoa, jotta sillä ei ole sitovaa vaikutusta kyseessä olevaan kuluttajaan nähden, korjaa kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä vallitsevaa epätasapainoa, näin on sillä edellytyksellä, että tuomioistuimella on käytössään tätä varten tarpeelliset oikeudelliset seikat ja tosiseikat. Tästä seuraa, että kansallisen tuomioistuimen on ryhdyttävä, jos kyseessä oleva kuluttaja ei sitä vastusta, ja tarvittaessa viran puolesta selvittämistoimiin aineiston täydentämiseksi pyytämällä asianosaisilta kontradiktorisen periaatteen mukaisesti, että ne toimittavat tarvittavat lisätiedot. Nämä perustelut pätevät myös maksamismääräysmenettelyn osalta (tuomio 30.6.2022, Profi Credit Bulgaria (Kuittaaminen viran puolesta kohtuuttoman ehdon tapauksessa), C-170/21, EU:C:2022:518, 31–33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

78 Edellä todettujen seikkojen perusteella viidenteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyksen antamista koskeva hakemus menettelyssä, johon velallinen, joka on kuluttaja, ei osallistu, ei voi viran puolesta jättää soveltamatta kyseisen kuluttajan ja asianomaisen elinkeinonharjoittajan välillä tehdyn kulutusluottosopimuksen ehtoa, jos se ei ole vakuuttunut siitä, että kyseistä ehtoa on pidettävä kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla kohtuuttomana. Epäilys siitä, onko kuluttaja voinut hyväksyä tämän ehdon direktiivin 2005/29 5 artiklassa tarkoitetun sopimattoman kaupallisen menettelyn seurauksena, voi kuitenkin olla yksi sellainen seikka muiden joukossa, joka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa sitä, onko kyseinen ehto mahdollisesti kohtuuton.

Kuudes ja seitsemäs kysymys

79 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii seitsemännellä kysymyksellään kansallisen oikeuskäytännön yhteensopivuutta erityisesti direktiivin 93/13 5 ja 7 artiklan sekä sen liitteessä olevan 1 kohdan b ja c alakohdan kanssa. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 23 kohdassa, nämä säännökset koskevat kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyjen sopimusten ehtojen tulkintaa ja tällaisten ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta eivätkä vaikutuksia, jotka johtuvat suoraan kansallisen oikeuden ja siihen liittyvän oikeuskäytännön soveltamisesta eivätkä perustu sopimusehtoon.

80 Kuudenteen ja seitsemänteen kysymykseen on näin ollen vastattava pelkästään direktiivin 2008/48 perusteella; niiden tarkoituksena on määrittää, voidaanko kyseisen direktiivin 15 artiklan 2 kohtaa mahdollisesti soveltaa pääasioissa kyseessä olevan kaltaisiin luottosopimuksiin, kun kyseistä säännöstä sovelletaan ainoastaan mainitussa direktiivissä tarkoitettuihin ”liitännäisiin luottosopimuksiin” ja liitännäisen luottosopimuksen käsite määritellään direktiivin 3 artiklan n alakohdassa.

81 Näiden seikkojen perusteella on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kuudennella ja seitsemännellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa tarkoitettua liitännäisen luottosopimuksen käsitettä tulkittava siten, että sen soveltamisalaan kuuluu luottosopimus, jonka tekeminen liittyy yksinomaan kolmannen osapuolen kanssa tehtävän vastikkeellisen takaussopimuksen tekemiseen, ja jos tähän vastataan myöntävästi, onko kyseisen direktiivin 15 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle oikeuskäytännölle, jonka mukaan silloin, kun takaussopimuksen takaaja, jolle päävelallinen maksaa vastikkeen, on maksanut päävelkojalle lainan perusteella erääntyneet määrät sen jälkeen, kun lakisääteinen määräaika, jonka seurauksena takaus lakkaa kokonaan, on päättynyt, takaaja voi kuitenkin vedota siihen, että se tulee kyseisen velkojan sijaan, ja vaatia päävelallista maksamaan sille maksamansa määrät.

82 Direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdasta ilmenee, että käsitteellä ”liitännäinen luottosopimus” tarkoitetaan luottosopimusta, jonka mukaan yhtäältä kyseisellä luotolla rahoitetaan yksinomaan tiettyjen tavaroiden toimittamista ja toisaalta tiettyjen palvelujen suorittamista, ja toisaalta nämä kaksi sopimusta muodostavat objektiivisesti katsottuna kaupallisen kokonaisuuden. Nämä kaksi edellytystä ovat kumulatiivisia.

83 Ei selvästikään voida katsoa, että luottosopimus, jonka tekeminen on sidoksissa ainoastaan takaussopimuksen tekemiseen, käytetään viimeksi mainitun sopimuksen rahoittamiseen.

84 Näin ollen on todettava, että tällaiset luottosopimukset eivät täytä ensimmäistä kumulatiivista edellytystä, jonka täyttyminen on ominaista direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa tarkoitetun liitännäisen luottosopimuksen käsitteelle. Vaikka näin ollen todettaisiin toteen näytetyksi se seikka, että tällaiset sopimukset muodostavat kaupallisen kokonaisuuden kolmannen tätä tarkoitusta varten antaman vastikkeellisen takaussopimuksen kanssa, se ei riitä siihen, että ne kuuluisivat tämän käsitteen soveltamisalaan ja että ne näin ollen kuuluisivat kyseisen direktiivin 15 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

85 Edellä todettujen seikkojen perusteella kuudenteen ja seitsemänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa tarkoitettua liitännäisen luottosopimuksen käsitettä on tulkittava siten, että sen soveltamisalaan ei kuulu luottosopimus, jonka tekeminen liittyy yksinomaan vastikkeellisen takaussopimuksen tekemiseen kolmannen osapuolen kanssa.

Kahdeksas kysymys

86 Aluksi on todettava, että kahdeksannen kysymyksen sanamuodossa mainitulla direktiivin 93/13 5 artiklalla ei ole merkitystä siinä kyseessä olevan ongelman kannalta.

87 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdeksannella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2008/48 3 artiklan g ja i alakohtaa tulkittava siten, että takaussopimukseen, jonka tekemiseen kuluttaja on velvoitettu hänen allekirjoittamansa luottosopimuksen ehdossa, liittyvät kustannukset, jotka johtavat velan kokonaismäärän kasvuun, kuuluvat kuluttajalle aiheutuvien luoton kokonaiskustannusten käsitteen ja näin ollen todellisen vuosikoron käsitteen soveltamisalaan.

88 Direktiivin 2008/48 3 artiklan g alakohdan mukaan ”kuluttajalle aiheutuvilla luoton kokonaiskustannuksilla” tarkoitetaan kaikkia kustannuksia, mukaan luettuina korko, palkkiot, verot ja muunlaiset maksut, jotka kuluttajan on maksettava luottosopimuksen yhteydessä ja jotka ovat luotonantajan tiedossa, notaarikuluja lukuun ottamatta. Kyseisen säännöksen mukaan näihin

kustannuksiin kuuluvat myös luottosopimukseen liittyvien lisäpalveluiden kustannukset, jos palvelusopimuksen tekeminen on pakollista luoton saamiseksi joko yleensä tai markkinoiduin ehdoin.

89 Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan direktiivin 2008/48 3 artiklan i alakohdan mukaan kuluttajalle aiheutuvia luoton kokonaiskustannuksia ilmaistuna luoton kokonaismäärälle laskettuna vuosikorkona, jolloin soveltuvissa tapauksissa otetaan huomioon kyseisen direktiivin 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut kustannukset.

90 Varmistaakseen laajan kuluttajansuojan unionin lainsäätäjä on määritellyt laajasti käsitteen ”kuluttajalle aiheutuvat luoton kokonaiskustannukset”, jolla tarkoitetaan kaikkia kustannuksia, jotka kuluttajan on maksettava luottosopimuksen yhteydessä ja jotka ovat luotonantajan tiedossa (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

91 On muistutettava, että direktiivin 2008/48 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa todetaan yhtäältä, että luotonantajan on oletettava tuntevan kuluttajalle joko itse tai kolmannen osapuolen puolesta tarjoamansa lisäpalvelujen kustannukset, jollei niiden hinta määräydy kuluttajan erityisominaisuuksien tai -tilanteen perusteella, ja toisaalta, että jos tällaisten liitännäisten kustannusten määrää ei voida määrittää ennakkoon, kuluttajien olisi ennen sopimuksen tekemistä saatava riittävät tiedot kustannusten olemassaolosta.

92 Kahdeksas kysymys koskee kuitenkin tilannetta, jossa luottosopimuksessa velvoitetaan luotonottaja tekemään takaussopimus luoton saamiseksi. Takauksen antaminen viimeksi mainitun sopimuksen nojalla on siten direktiivin 2008/48 3 artiklan g alakohdassa tarkoitettu luottosopimukseen liittyvä palvelu, ja siltä osin kuin takaussopimuksen tekeminen on pakollista luoton saamiseksi sinänsä, kyseiseen sopimukseen liittyvät kustannukset ovat osa kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja ”kuluttajalle aiheutuvia luoton kokonaiskustannuksia”. Näin ollen ne on saman artiklan i alakohdan nojalla otettava huomioon todellista vuosikorkoa laskettaessa.

93 Edellä todettujen seikkojen perusteella kahdeksanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 3 artiklan g ja i alakohtaa on tulkittava siten, että takaussopimuksen, jonka tekemiseen kuluttaja velvoitetaan hänen allekirjoittamansa luottosopimuksen ehdossa, kustannukset, jotka johtavat luoton kokonaismäärän kasvuun, kuuluvat kuluttajalle aiheutuvien luoton kokonaiskustannusten käsitteen ja näin ollen todellisen vuosikoron käsitteen soveltamisalaan.

Yhdeksäs ja kymmenes kysymys

94 Yhdeksännellä ja kymmenennellä kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa ja 23 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jos kulutusluottosopimuksessa ei ilmoiteta todellista vuosikorkoa, joka sisältää kaikki kyseisen direktiivin 3 artiklan g alakohdassa tarkoitetut kustannukset, kyseinen sopimus katsotaan korottomaksi ja kuluttomaksi, joten sen pätemättömäksi toteaminen johtaa siihen, että kyseessä olevan kuluttajan on maksettava ainoastaan lainaksi annettu pääoma takaisin.

95 Yhtäältä on muistutettava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdalla toteutetaan täysi yhdenmukaistaminen niiden seikkojen osalta, jotka on sisällytettävä luottosopimukseen. Direktiivin 10 artiklan 2 kohdan g alakohdassa säädetään, että luottosopimuksessa on mainittava

selkeästi ja tiiviisti todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 50 kohta).

96 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että todellisen vuosikoron mainitsemista luottosopimuksessa on pidettävä oleellisen tärkeänä erityisesti siitä syystä, että kuluttajalla on sen ansiosta mahdollisuus arvioida sitoumuksensa ulottuvuutta (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 51 kohta).

97 Direktiivin 2008/48 23 artiklasta, luettuna sen johdanto-osan 47 perustelukappaleen valossa, ilmenee toisaalta, että vaikka jäsenvaltioiden harkinnassa on tämän direktiivin perusteella annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavien seuraamusten valinta, näin säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Tämä tarkoittaa, että kyseisten seuraamusten on ankaruudeltaan vastattava niillä sanktioitavien loukkausten vakavuutta ja niillä on erityisesti varmistettava todellinen varoittava vaikutus yleistä suhteellisuusperiaatetta kuitenkin noudattaen (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 52 kohta).

98 Unionin tuomioistuin on todennut – kun otetaan huomioon se, että kuluttajan kannalta on olennaisen tärkeää, että tällaisessa sopimuksessa ilmoitetaan todellinen vuosikorko –, että kansallinen tuomioistuin voi soveltaa viran puolesta kansallista lainsäädäntöä, jossa säädetään, että kyseisen maininnan puuttumisesta seuraa, että myönnettyä luottoa pidetään korottomana ja kuluttomana (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 53 kohta).

99 Unionin tuomioistuin on myös todennut, että tilanteessa, jossa luottosopimus sisältää arvion todellisesta vuosikorosta, jonka tarkka määrä vahvistetaan luoton myöntämisen jälkeen, tällaista seuraamusta, jonka mukaan luotonantaja menettää oikeutensa korkoihin ja kuluihin, on pidettävä direktiivin 2008/48 23 artiklassa tarkoitetulla tavalla oikeasuhtaisena (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 54 kohta).

100 Kun otetaan huomioon kulutusluottosopimuksessa olevan todellista vuosikorkoa koskevan maininnan tärkeys sen kannalta, että kuluttajat voivat tuntea oikeutensa ja velvollisuutensa, sekä vaatimus sisällyttää kyseisen koron laskentaan kaikki direktiivin 2008/48 3 artiklan g alakohdassa tarkoitetut kustannukset, on siis katsottava, että todellista vuosikorkoa koskeva maininta, joka ei täsmällisesti kuvasta näitä kaikkia kustannuksia, estää kuluttajaa määrittämästä sitoumuksensa ulottuvuutta samalla tavoin kuin jos tätä korkoa ei mainittaisi ollenkaan. Näin ollen seuraamus, jonka mukaan luotonantaja menettää oikeutensa periä korkoja ja kuluja siinä tapauksessa, että ilmoitetaan todellinen vuosikorko, joka ei sisällä mainittuja kustannuksia kokonaisuudessaan, heijastaa tällaisen rikkomisen vakavuutta ja on varoittava ja oikeasuhteinen (tuomio 21.3.2024, Profi Credit Bulgaria (Luottosopimuksen liitännäispalvelut), C-714/22, EU:C:2024:263, 55 kohta).

101 Edellä todettujen seikkojen perusteella yhdeksänteen ja kymmenenteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa ja 23 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jos kulutusluottosopimuksessa ei ilmoiteta todellista vuosikorkoa, joka sisältää kaikki kyseisen direktiivin 3 artiklan g alakohdassa tarkoitetut kustannukset, kyseinen sopimus katsotaan korottomaksi ja kuluttomaksi, joten sen pätemättömäksi toteaminen johtaa siihen, että kyseessä olevan kuluttajan on maksettava ainoastaan lainaksi annettu pääoma takaisin.

Oikeudenkäyntikulut

102 Pääasioiden asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 4 artiklan 2 kohtaa

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä takaussopimuksen sellaisten ehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden arvioinnille, joissa määritetään takaajan ja päävelallisen velvollisuudet tilanteessa, jossa viimeksi mainittu on tehnyt kyseisen sopimuksen samanaikaisesti luottosopimuksen kanssa noudattaakseen luottosopimuksen mukaista velvoitetta, jossa takaaja on luotonantajan tytäryhtiö tai luotonantajan valitsema henkilö ja jossa takauskustannukset on maksettava samaan aikaan kuin lainan maksuerät.

2) Direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan i, j ja m alakohtaa

on tulkittava siten, että

ehto, jolla kuluttaja sitoutuu luottosopimuksen yhteydessä tekemään takaussopimuksen luotonantajan valitseman takaajan kanssa tietämättä luottosopimuksen tekohetkellä takaajan henkilöllisyyttä ja kyseisen takaussopimuksen ehtojen sisältöä, ei kuulu näiden säännösten soveltamisalaan.

3) Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY 8 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 5 artiklan 5 kohdan ja liitteen I kanssa,

on tulkittava siten, että

se, että luottosopimukseen sisällytetään ehto, jonka mukaan kuluttajan on tehtävä takaussopimus luotonantajan valitseman henkilön kanssa, ei ole kaikissa olosuhteissa aggressiivinen kaupallinen menettely.

4) Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa

on tulkittava siten, että

kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyksen antamista koskeva hakemus menettelyssä, johon velallinen, joka on kuluttaja, ei

osallistu, ei voi viran puolesta jättää soveltamatta kyseisen kuluttajan ja asianomaisen elinkeinonharjoittajan välillä tehdyn kulutusluottosopimuksen ehtoa, jos se ei ole vakuuttunut siitä, että kyseistä ehtoa on pidettävä kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla kohtuuttomana. Epäilys siitä, onko kuluttaja voinut hyväksyä tämän ehdon direktiivin 2005/29 5 artiklassa tarkoitetun sopimattoman kaupallisen menettelyn seurauksena, voi kuitenkin olla yksi sellainen seikka muiden joukossa, joka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa sitä, onko kyseinen ehto mahdollisesti kohtuuton.

5) **Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 3 artiklan n alakohdassa tarkoitettua liitännäisen luottosopimuksen käsitettä**

on tulkittava siten, että

sen soveltamisalaan ei kuulu luottosopimus, jonka tekeminen liittyy yksinomaan vastikkeellisen takaussopimuksen tekemiseen kolmannen osapuolen kanssa.

6) **Direktiivin 2008/48 3 artiklan g ja i alakohtaa**

on tulkittava siten, että

takaussopimuksen, jonka tekemiseen kuluttaja velvoitetaan hänen allekirjoittamansa luottosopimuksen ehdossa, kustannukset, jotka johtavat luoton kokonaismäärän kasvuun, kuuluvat kuluttajalle aiheutuvien luoton kokonaiskustannusten käsitteen ja näin ollen todellisen vuosikoron käsitteen soveltamisalaan.

7) **Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa ja 23 artiklaa**

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä sille, että jos kulutusluottosopimuksessa ei ilmoiteta todellista vuosikorkoa, joka sisältää kaikki kyseisen direktiivin 3 artiklan g alakohdassa tarkoitetut kustannukset, kyseinen sopimus katsotaan korottomaksi ja kuluttomaksi, joten sen pätemättömäksi toteaminen johtaa siihen, että kyseessä olevan kuluttajan on maksettava ainoastaan lainaksi annettu pääoma takaisin.

Allekirjoitukset